

ทาสโดยกำเนิด:

สถานะทางกฎหมายของทาสในเรือนเบี้ย

ภายหลังผู้เป็นพ่อหลุดพ้นจากความเป็นทาสเพราะการบวช

Descent-Based Slavery:

Legal Status of Children after Slavery Liberation

of Father by Ordination

วิราวรรณ สมพงษ์เจริญ¹ | Wirawan Sompongcharoen

ชาวลิต สมพงษ์เจริญ^{2*} | Chaowalit Sompongcharoen

Abstract

The aim of this academic article is to present how the analysis about the slavery liberation of children was after their fathers were allowed

¹ อาจารย์ สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา; Lecturer, Program in History, Faculty of Humanities and Social Science, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง; Asst. Prof., Program in Law, Faculty of Humanities and Social Science, Muban Chombueng Rajabhat University

*Corresponding author email: chaowalit.14@icloud.com

to be ordained. The documentary analysis was used as a research methodology based on primary documents of Phra Aiyakan That, and secondary documents such as research articles, textbooks, and books which firstly analyzed and described as four topics including, becoming servile children because of Phra Aiyakan That, liberating from slavery of children, analyzing the legal status of servile children after liberating from slavery of their fathers because of ordination, and being a slave by birth is different from other slaveries which their parents were owned, so servile children could not be liberated from being a slave by their fathers' ordination.

Keywords: Servile Children, Money Master, Servile Monk, Phra Aiyakan That, Slavery Liberation

บทคัดย่อ

บทความทางวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์การหลุดพ้นจากความเป็นทาสของลูกทาส ที่ทาสผู้เป็นพ่อได้รับอนุญาตจากนายเงินให้บวชว่ามีสถานะเป็นเช่นไร โดยใช้การวิจัยเชิงเอกสารผ่านวิธีการวิเคราะห์เอกสาร การวิจัยครั้งนี้ใช้การศึกษาเอกสารปฐมภูมิ คือ พระไอยการทาส และเอกสารทุติยภูมิ เช่น บทความวิจัย ตำรา หนังสือ วิเคราะห์แล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนาความ ดังมีหัวข้อ 1) การตกเป็นทาสในเรือนเบี้ยตามพระไอยการทาส 2) การหลุดพ้นจากความเป็นทาสในเรือนเบี้ย 3) วิเคราะห์สถานะทางกฎหมายของทาสในเรือนเบี้ยภายหลังผู้เป็นพ่อหลุดพ้นจากความเป็นทาสเพราะการบวช และ 4) บทสรุป ใต้อรรถความรู้ที่สำคัญ คือ ทาสในเรือนเบี้ยเป็นทาสโดยกำเนิด ซึ่งแตกต่างจากการตกเป็นทาสประเภทอื่น และเป็นดอกผลธรรมดาในขณะที่พ่อแม่ตกเป็นทรัพย์สินของนายเงิน และตกเป็นกรรมสิทธิ์ของนายเงินโดยสมบูรณ์ จึงไม่อาจหลุดพ้นจากความเป็นทาสด้วยอาศัยผลของการบวชของทาสผู้เป็นพ่อ

คำสำคัญ: ทาสในเรือนเบี้ย, นายเงิน, ภิกษุทาส, พระไอยการทาส, การหลุดพ้นจากความเป็นทาส

บทนำ

พระไอยการทาส เป็นกฎหมายที่ถูกชำระขึ้นในช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์และถูกรวบรวมเอาไว้เป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายตราสามดวง ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นประมวลบทกฎหมายฉบับแรกของไทย คือ ราชวงศ์จักราช 1166 หรือราว พ.ศ. 2347 ถึง 2348 (ร. แลงการ์ด, 2526ก: 19) เป็นการชำระกฎหมายในสมัยกรุงศรีอยุธยาที่เหลืออยู่ไม่มาก ภายหลังจากที่เสียกรุงครั้งที่ 2 ในรัชกาลที่ 1 โดยใช้การตรวจชำระกฎหมายที่เหลืออยู่เข้าเป็นหนึ่งเดียวกัน ร. แลงการ์ด (2526: 25) สันนิษฐานว่าอายุของบรรดากฎหมายที่ถูกรวบรวมในครั้งนี้ปรากฏอยู่ในคำปรารภของกฎหมายแต่ละฉบับซึ่งอาจถือเอาอายุที่ไม่แน่นอนได้ เพราะนับตั้งแต่ประกาศใช้กฎหมายเหล่านี้ น่าเชื่อว่าจะมีการแก้ไขกฎหมายเรื่อยมา จนกระทั่งได้มีการตรวจชำระในสมัยรัชกาลที่ 1 และประกาศใช้ใน พ.ศ. 2347 จึงเป็นการยากที่จะประมาณอายุของกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงพระไอยการทาสนี้ด้วย อย่างไรก็ตาม กฤษณา บุญยสมิต (2550: 34-35) กล่าวถึงความเห็นของ ประเสริฐ ณ นคร ถึงวันเดือนปีที่มีการชำระพระไอยการทาสที่แล้วเสร็จตามที่อาลักษณ์จดบันทึกในบานแผนก คือ วันเสาร์ เดือน 11 แรม 5 ค่ำ จุลศักราช 1167 ซึ่งตรงกับ วันอาทิตย์ที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2348

มีผู้สันนิษฐานเรื่องอายุของพระไอยการทาส (จารุณี ฐานรตาภรณ์, 2555: 4) โดยอาศัยการอ่านจากเอกสารต้นฉบับโดยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงอธิบายว่า “ลักษณะทาส ตั้งเมื่อปีฉลู นพศก มหาศักราช 1557 (จุลศักราช 999) เพิ่มเติมลักษณะทาส เมื่อปีกุน เบญจศก ศักราชกฎหมาย 1263 (จุลศักราช 1005 ควรเป็นปีมะแม)” ในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, 2493: 10) ซึ่งในความเห็นของ มานพถาวรวัฒน์สกุล (2542: 181-182) อธิบายว่า พระไอยการทาส ปรากฏบานแผนกปีไว้ตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้นเรื่อยมาจนถึงสมัยพระเจ้าปราสาททอง สะท้อนให้เห็นถึง

การชำระกฎหมายในสมัยอยุธยาซึ่งอาจหมายถึงการนำพระราชกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มาย่นย่อ แล้วจึงรวมเอาไว้เป็นในพระไอยการเดียวกัน ทั้งนี้ มาณพ ถาวรวิวัฒน์สกุล (2542: 183) เห็นว่า ในสมัยรัชกาลที่ 1 ทรงปรับปรุงกฎหมายบางบทของพระไอยการ ทาสที่ตราขึ้นในสมัยของพระองค์เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ด้วยเพราะข้อจำกัดด้านเวลาและ การดำรงอยู่ของสถานะความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายที่มีอาจเปลี่ยนแปลง จึงทำให้การ ชำระกฎหมายมิได้เป็นการชำระกฎหมายที่แท้จริง แต่ทรงแก้ไขเล็ก ๆ น้อย ๆ ใน กฎหมายเก่า ซึ่ง ร. แลงการ์ด (2526ข: 23) ให้ความเห็นว่าจะอาจยืนยันได้แน่นอนว่า รัชกาลที่ 1 ทรงแก้ไขบทกฎหมายอะไรบ้าง แต่คงถือได้ว่าการชำระกฎหมายตราสามดวง ในช่วงเวลานั้นได้ตัดทอนกฎหมายอยุธยาอย่างเด็ดขาดไม่ บทกฎหมายทั้งหลายแต่เดิมก็ ยังคงปรากฏอยู่ในกฎหมายตราสามดวง และถูกใช้เป็นเรื่อยมา

ในส่วนของทาสในเรือนเบี้ยตามพระไอยการทาสซึ่งเป็นลูกทาสอันเกิดในขณะที่ พ่อแม่ตกเป็นทาส (ชุดิกายจัน ฉลองวงศ์, 2555: 191) ทาสชนิดนี้ไม่สามารถไถ่ถอน ตนเองได้ สถานะทางกฎหมายของทาสในเรือนเบี้ยมีสถานะเช่นเดียวกับดอกผลทาง ธรรมดาที่เกิดขึ้นจากการที่พ่อแม่ที่ตกเป็นทาส (อภิชาติ ปานสังข์ และคณะ, 2563: 145) เมื่อมีลูกเกิดขึ้นในขณะที่พ่อแม่ตกเป็นทรัพย์สินของนายเงิน ลูกที่เกิดขึ้นก็ย่อมที่จะเป็น ดอกผลของนายเงินไปด้วย เพราะต้องถือเอาผลทางกฎหมายที่ยึดถือเอากรรมธรรม์ ชายฝากทาสเป็นสำคัญ การที่พ่อแม่ซึ่งเป็นทาสจะเป็นไทได้ด้วยการหาเงินมาไถ่ถอน หรือเหตุอื่นตามที่พระไอยการทาสกำหนด (ชุดิกายจัน ฉลองวงศ์, 2555: 196) ได้แก่ การบวชเป็นสงฆ์โดยได้รับความยินยอมจากนายเงินในมาตรา 21 แห่งพระไอยการทาส (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550ก: 877) และการแต่งงานกับนายทาสหรือลูกหลานของนาย ทาสในมาตรา 6 แห่งพระไอยการทาส (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550ก: 881) หรือเหตุหลุด พันอย่างอื่น เช่น การไถ่ถอนโดยพระมหากษัตริย์ แต่เมื่อทาสในเรือนเบี้ยไม่อาจหลุดพ้น จากความเป็นทาสเพราะไม่อาจไถ่ถอนตนเองได้ และจะตกเป็นทาสตลอดไปจวบจน สิ้นชีวิต ทาสในเรือนเบี้ยจึงไม่อาจมีอิสรภาพที่แท้จริงได้ หากต้องการอิสรภาพจึงต้อง อาศัยเหตุ หรือผลในทางกฎหมายอื่นที่ทำให้ตนเป็นไทได้

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสถานะทางกฎหมายของทาส ในเรือนเบี้ยภายหลังผู้เป็นพ่อหลุดพ้นจากความเป็นทาสเพราะการบวช พงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอยู่สองเรื่อง คือ งานวิจัยเรื่อง วิกฤตทาส: การพ้นจากความเป็นทาสโดยการบวช ก่อนมีพระราชบัญญัติเลิกทาส ร.ศ.124 ของ ทนงศักดิ์ ตนะระภักดิ์ และคณะ (2563) ที่อธิบายถึงสถานะทางกฎหมายของวิกฤตทาสที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายให้เป็นไทเนื่องจากได้รับอนุญาตจากนายเงินหรือนายทาสให้บวชอันเป็นเหตุที่ปรากฏในพระไอยการทาส ในงานวิจัยนี้พบว่าคุณสมบัติของทาสที่จะเป็นไทอันเนื่องมาจากการบวช ต้องได้รับอนุญาตจากนายเงินหรือนายทาส และได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายและพระศาสนา และมีสถานะทางกฎหมายที่เสมอด้วยวิกฤตอื่น งานวิจัยชิ้นนี้ยังได้กล่าวถึงสถานะของทาสในเรือนเบี้ยที่ตกเป็นทาสเพราะพ่อและแม่ได้กลายเป็นทาส ซึ่งไม่อาจไถ่ถอนตัวได้ และมีกรกล่าวถึงทาสในเรือนเบี้ยที่มีอาจหลุดพ้นจากความเป็นทาสเพราะการไถ่ตัว ซึ่งเมื่อพิจารณาการตกเป็นทาสด้วยการเกิดในขณะที่พ่อแม่ตกเป็นทาส เมื่อพ่อทำการบวชในพระศาสนา ก็น่าจะทำให้สถานะของทาสในเรือนเบี้ยหลุดพ้นจากความเป็นทาสไปด้วยหรือไม่อย่างไร เมื่อเทียบเคียงในกรณีที่เกิดผลทางกฎหมายที่คล้ายคลึงกัน เช่น กรณีทาสี หรือทาสหญิงที่แต่งงานกับนายเงินหรือลูกหลานแล้วมีลูก และในงานของ นนทिया จันทรเนตร์ (2550) เรื่อง ทาสในจารึกนครวัดสมัยหลังพระนคร พ.ศ. 2109 - 2290 ที่ได้กล่าวถึงความหลุดพ้นจากความเป็นทาสด้วยการบวชเป็นภิกษุ โดยที่ผู้ปลดปล่อยเป็นเจ้าของจัดให้บวชในจารึกหลักที่ 9, 26 และ 37 ซึ่งเป็นการกล่าวถึงผลของการบวชที่ทำให้หลุดพ้นจากความเป็นทาส แต่มิได้กล่าวว่าเป็นทาสประเภทใด และมีได้กล่าวถึงหากเป็นกรณีภิกษุผู้พ่อซึ่งเป็นทาสจะมีผลถึงทาสในเรือนเบี้ยหรือไม่

เช่นเดียวกับงานของ เจษฎา ทองขาว (2560) เรื่อง พระพุทธศาสนา กับ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์: ทำที่และการปฏิบัติต่อทาส ที่กล่าวถึงการปฏิบัติต่อทาสในพระพุทธศาสนาที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ ซึ่งมีการกล่าวถึงการห้ามมิให้มีการบวชแก่ทาสที่ไม่ปรากฏการได้รับอนุญาตจากนายทาสก่อน และต้องแสดงการได้รับอนุญาตจากนายทาสจากการถามอันตรายิกธรรม 13 ข้อว่าได้รับอนุญาตหรือไม่ ซึ่งมีการอธิบายถึงการ

ทำให้ภิกษุทาสได้มีโอกาสเป็นอิสระและยกสถานะของตนให้สูงขึ้นเทียบเท่ากับปัจเจกชนทั่วไปตามพระวินัยปิฎก แต่มิได้มีการกล่าวถึงผลของการหลุดพ้นจากความเป็นทาสในทางกฎหมายแต่อย่างใด หรือแม้แต่งานของ สุริดา ตันเลิศ (2555) เรื่อง ข้า: ทาสในมณฑลลาวตะวันออกเฉียงเหนือ และมณฑลลาวตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่าง ค.ศ. 1779 – 1904 ซึ่งมีการกล่าวถึงประเภทของทาสอันได้แก่ ทาสเชลย ทาสวัด ทาสในเรือนเบี้ยหรือทาสมรดก ทาสสินไถ่ และทาสที่ถูกไล่ล่าของชาติพันธุ์ข้าในมณฑลลาวตะวันออกเฉียงเหนือและมณฑลลาวตะวันออกเฉียงเหนือ มีการอธิบายการตกเป็นทาสในเรือนเบี้ยว่า หมายถึง ทาสมรดกหรือทาสที่ได้มาแต่บิดามารดา อาจถือกำเนิดมาจากทาสเชลย หรืออาจเป็นลูกทาสที่เกิดในเรือนของนายเงิน ในบทความนี้ได้อธิบายถึงที่มาของการตกเป็นทาส การล่าทาส และเศรษฐกิจว่าด้วยการค้าทาส แต่มิได้มีการอธิบายถึงการหลุดพ้นจากความเป็นทาสแต่อย่างใด หรือแม้แต่งานของ อภิชาติ ปานสังข์ และคณะ (2563) เรื่อง ความคุ้มครองสิทธิของนายเงินในพระไอยการทาส ซึ่งอธิบายหลักกฎหมายในพระไอยการทาสที่ให้การคุ้มครองนายเงินหรือนายทาส และอธิบายกลไกทางกฎหมายในการคุ้มครองนายทาสตามพระไอยการทาส แต่มิได้มีการอธิบายเหตุแห่งการหลุดพ้นจากความเป็นทาสในพระไอยการทาสแต่อย่างใด

จึงเห็นได้ว่า จากการทบทวนวรรณกรรมเหล่านี้พบว่างานวิชาการเหล่านี้ยังขาดการอธิบายเรื่องการหลุดพ้นจากความเป็นทาสด้วยเหตุต่าง ๆ ตามที่กำหนดเอาไว้ในพระไอยการทาสและเหตุอื่น ๆ เว้นแต่เพียงงานของ ทนงศักดิ์ ตะนะภักดิ์ และคณะ (2563) ที่อธิบายถึงเหตุหลุดพ้นจากความเป็นทาสด้วยการบวชเป็นภิกษุในพระศาสนาที่อธิบายถึงการหลุดพ้นจากความเป็นทาสด้วยการบวชที่ได้รับอนุญาตจากนายเงิน แต่ก็ได้มีการกล่าวถึงผลในทางกฎหมายที่แสดงถึงผลทางกฎหมายที่ทำให้หลุดพ้นจากการเป็นทาสในเรือนเบี้ยไปด้วยหรือไม่ อย่างไร และการบวชของผู้เป็นพ่อจะทำให้ทาสในเรือนเบี้ยที่เกิดเป็นทาสโดยผลของกฎหมายสามารถหลุดพ้นจากความเป็นทาสไปด้วยหรือไม่ จึงสมควรที่จะวิเคราะห์ในประเด็นนี้

หากพิจารณาในมุมมองของกรมธรรม์ขายฝากทาส ความสมบูรณ์ของสัญญาย่อมเกิดขึ้นจากข้อตกลง ซึ่งส่งผลให้ลูกทาสที่เกิดในระหว่างพ่อแม่ตกเป็นทาสกลายเป็นทาส

ในเรื่องนี้โดยผลของกฎหมาย เมื่อพ่อหลุดพ้นจากการเป็นทาสเพราะการบวชโดยได้รับความยินยอมของนายเงิน แม้ภิกษุทาสที่บวชลาสิกขาไปแล้ว นายเงินจะนำตัวทาสผู้นั้นกลับไปสู่ทาสอีกมิได้ และจะมาทวงเงินจากทาสผู้นั้นก็ไม่ได้เช่นกัน (ทงศกัณฑ์ ตระนะภักดี และคณะ, 2563: 1611) การบวชเป็นภิกษุทำให้ความเป็นทาสสิ้นสุดลงทันที และเป็นเรื่องเฉพาะตัวของทาสผู้เป็นพ่อ เช่นนี้ ความน่าสงสัยอยู่ที่ว่าการหลุดพ้นจากความเป็นทาสของผู้เป็นพ่อจะให้ทาสในเรื่องนี้หลุดพ้นจากความเป็นทาสไปด้วยหรือไม่ หรือยังคงมีสถานะทาสในเรื่องนี้ที่ดอกผลตามกรรมธรรมาชญาฝากทาสที่ตกอยู่ นายเงินเพราะการฝากทาสผู้เป็นพ่อ ความน่าสนใจจึงอยู่ตรงที่สถานะทางกฎหมายที่แท้จริงของทาสในเรื่องนี้ภายหลังที่ผู้เป็นพ่อได้รับอนุญาตจากนายเงินให้บวชจะหลุดพ้นความเป็นทาสไปพร้อมกับภิกษุผู้พ่อด้วยหรือไม่ หรือยังคงมีสถานะเป็นทาสในเรื่องนี้อยู่เช่นเดิม และต้องหลุดพ้นจากการเป็นทาสด้วยเหตุอื่นเท่านั้น

บทความนี้มุ่งนำเสนอการวิเคราะห์สถานะทางกฎหมายของทาสในเรื่องนี้ ภายหลังผู้เป็นพ่อหลุดพ้นจากความเป็นทาสเพราะการบวช โดยใช้การวิจัยเอกสารผ่านวิธีการวิเคราะห์เอกสาร ดังมีหัวข้อ 1) การตกเป็นทาสในเรื่องนี้ตามพระไอยการทาส 2) การหลุดพ้นจากความเป็นทาสในเรื่องนี้ 3) วิเคราะห์สถานะทางกฎหมายของทาสในเรื่องนี้ภายหลังผู้เป็นพ่อหลุดพ้นจากความเป็นทาสเพราะการบวช และ 4) บทสรุปเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการหลุดพ้นจากความเป็นทาสในเรื่องนี้โดยผลทางกฎหมายจากการบวชเป็นภิกษุของทาสผู้พ่อ

การตกเป็นทาสในเรื่องนี้ตามพระไอยการทาส

ทาสในเรื่องนี้เป็นเด็กที่เกิดมาในขณะที่พ่อแม่เป็นทาส อันเป็นผลทางกฎหมายที่เกิดขึ้นในขณะที่พ่อแม่ที่ตกเป็นทาสตามกรรมธรรม์ ซึ่งมีลักษณะเป็นสัญญาขายฝากทาสที่กำหนดให้นายเงินมีหน้าที่รับตัวทาสที่ถูกขาย และดูแลทาสตามฐานานุรูปของนายเงิน ทาสประเภทนี้ไม่สามารถไถ่ถอนตนเองได้ ส่วนทาสที่ถูกขายจะถูกเปลี่ยนสถานะจากไพร่เป็นทรัพย์สินของนายเงินที่มีราคาค่าตัวแตกต่างกันไปตามแต่ช่วงอายุ และเป็นหลักประกันการชำระหนี้โดยใช้แรงงานทดแทนบุญคุณของนายเงินที่ไม่ถือว่าเป็นการ

ชดใช้หนี้เงินตามกรรมธรรม์ แต่เป็นการรับใช้นายเงินจนกว่าทาสจะสามารถทำการไถ่ตัว หรือมีผู้มาไถ่ให้ หรือมีเหตุผลหลุดพ้นทางกฎหมายอย่างอื่น

พระไอยการทาสได้กำหนดลักษณะทาสออกเป็น 7 ประเภท (กฤษฎา บุญยสมิต, 2549: 114-115; ชุตติกาญจน์ ฉลวงวงศ์, 2555: 191) ได้แก่ ทาสที่เกิดในเรือนเบี้ย ทาสได้มาซึ่งพ่อแม่ ทาสที่มีผู้ให้ ทาสที่ได้ช่วยเมื่อต้องโทษทัณฑ์ ทาสที่เลี้ยงดูมาในยาม ข้ำวยากหมากแพง ทาสเชลย และทาสสินไถ่ เป็นการจัดประเภทตามลักษณะของการตก เป็นทาส ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบริบทของสังคมที่ก่อกำเนิดความเป็นทาสที่แตกต่างกัน ตั้งแต่เรื่องการตกเป็นทาส การหลุดพ้นจากความเป็นทาส การตั้งค่าตัว การไถ่ถอน การ ปฏิบัติตน สิทธิหน้าที่ของทาสประเภทต่าง ๆ ระหว่างนายเงินและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง กำหนดว่าทาสคือคนของพระมหากษัตริย์ที่นายเงินลงโทษถึงตายไม่ได้ (กฤษฎา บุญยสมิต, 2549: 114-115) จึงเป็นการใช้กลไกกฎหมายของรัฐเป็นเครื่องมือ และกำหนดสถานะ ทาสให้ยังคงมีความเป็นมนุษย์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม้จะมีการเปลี่ยนสถานะจากมนุษย์ เป็นทรัพย์สินตามสัญญา หรือนิติเหตุอย่างอื่น¹ เช่น การตกเป็นทาสเชลย แต่มิได้ ลดคุณค่าของความเป็นมนุษย์ไปด้วย พระไอยการทาสจึงมีเจตนาธรรมที่แท้จริงที่เป็นการคุ้มครองความเป็นมนุษย์เพื่อให้หลุดพ้นความเป็นทาส

การตกเป็นทาสจึงเกิดขึ้นได้ทั้งจากสัญญาและนิติเหตุ ซึ่งก่อให้เกิดผลทาง กฎหมายที่ทำให้ทาสตกอยู่ในฐานะวัตถุแห่งหนึ่งที่เกิดจากการซื้อขายหรือเหตุอย่างอื่น เป็นหนี้ที่ต้องใช้แรงงานซึ่งไม่ได้เป็นการชำระหนี้โดยตรง แต่เป็นการทำงานรับใช้นายเงิน เพื่อรอวันไถ่ค่าตัว แม้จะทำงานหนักเพียงใด พิกัดอัตราค่าตัวทาสก็มีได้ลดลง หากไม่มี

¹ เป็นศัพท์กฎหมาย หมายถึง เหตุที่เกิดขึ้นซึ่งมีผลในทางกฎหมายอันมิใช่นิติกรรม เช่น การละเมิด โบราณเชื่อว่า นิติการณ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2565ข) ตัวอย่างอื่น ๆ ของนิติเหตุ เช่น การเกิด การบรรลุนิติภาวะ การตาย ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ล้วนเป็นผลที่กฎหมายบังคับให้เกิด อาจสอดคล้องกับ เจตนาของผู้เกี่ยวข้องหรือไม่ก็ได้ (สมาหารทิศคดี (ปิ โปรคุปต์), ขุน, 2549: 302) ซึ่งการตกเป็นทาสที่ กล่าวมาข้างต้นมักเป็นเหตุที่เกิดขึ้นโดยการขายตัวลงเป็นทาสตามสัญญา หรือที่เรียกว่าทาสสินไถ่ (สุริตา ตันเลิศ, 2555: 240) ที่มีความแตกต่างจากการตกเป็นทาสประเภทอื่นโดยเหตุทางกฎหมาย เช่น การตกเป็นทาสในเรือนเบี้ย ทาสเชลย เป็นต้น

เงินก็มีอาจไถ่ค่าตัวได้ กรมธรรม์เป็นสัญญาขายฝากทาสจึงเป็นสัญญาที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากสัญญาอื่น ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่าทาสมีอาจทำงานอื่นเพื่อหาเงินมาไถ่ตัวได้นอกจากทำงานรับใช้นายเงินเท่านั้น ทาสที่จะหลุดพ้นจากการเป็นทาสจึงแสวงหาเหตุหลุดพ้นจากความเป็นทาสอื่น ๆ ดังที่ปรากฏในพระไอยการทาส หรือเหตุหลุดพ้นอื่นดังจะได้กล่าวต่อไป

ที่มาของการตกทาสทั้ง 7 ประเภทที่มาซึ่งแตกต่างกัน ซึ่งผู้เขียนได้แบ่งทาสออกเป็นสามกลุ่ม คือ ทาสที่เกิดโดยสัญญา ทาสที่เกิดจากสถานะคล้ายสัญญา และทาสที่เกิดขึ้นโดยนิติเหตุ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ทาสที่เกิดโดยสัญญา มีอยู่ 2 ประเภท คือ ทาสสินไถ่ และทาสทานให้ ดังนี้

1.1 ทาสสินไถ่ เป็นทาสที่นายเงินไถ่ไถ่ตัวมา หรือซื้อมาด้วยทรัพย์ เป็นทาสที่มีมากที่สุดในการตกทาสทั้งหมด โดยเงื่อนไขของการเป็นทาสขึ้นอยู่กับกรมธรรม์ที่ตกลงกัน อภิชาติ ปานสังข์ และคณะ (2563: 147) กล่าวว่า การซื้อขายทาสจะเกิดขึ้นเมื่อนายเงินรู้จักพ่อแม่ญาติพี่น้องของทาส และตกลงทำการซื้อขายกันโดยทำเป็นกรมธรรม์ และต้องมีประกันประกอบ คือ ระยะเวลาของการไถ่ตัว เบี้ยปรับตามสัญญา เช่น หากทาสหลบหนี จะต้องเสียค่าสินไหม การหลุดพ้นจากความเป็นทาสต้องอาศัยการไถ่ค่าตัวเป็นสำคัญ

1.2 ทาสทานให้ เป็นทาสที่มีผู้ยกให้โดยเสน่หา หรือทาสที่ได้มาจากการชนะพนัน (ศนันท์กรณ โสทธิพันธุ์, 2552: 359) โดยที่ "ผู้ให้ทาส" ยกทาสของตนให้โดยเสน่หาแก่ "ผู้รับทาส" และผู้รับทาสตกลงรับทาสนั้น และกลายเป็นทรัพย์สินของเจ้าของทาสคนใหม่ ส่วนทาสทานให้อันเนื่องการชนะพนัน ผู้พนันได้ให้คำมั่นต่อกันไว้ว่าเมื่อชนะพนัน ผู้แพ้ที่ต้องจ่ายเงินหรือให้ทรัพย์สินกับผู้ชนะ (สุป็น พูลพัฒน์, 2532: 140) เป็นการได้รับทาสโดยนายทาสนำตัวเข้าเสี่ยงโชคเอง การยกทาสให้จึงเป็นการชำระหนี้ตามสัญญาการพนันโดยตีราคาตัวทาสเพื่อชำระหนี้ หรือตกลงกันให้ตัวทาสเป็นวัตถุแห่งหนี้ที่พนันกันก็ได้

2. ทาสที่เกิดจากสถานะคล้ายสัญญา คือ ทาสอันได้เลี้ยงดูมายามช้ำวายากหมากแพง เกิดขึ้นจากการยกให้อันเกิดจากสภาวะช้ำวายากหมากแพง เช่น การสงคราม

ทำให้นายเงินเดิมขัดสนจนไม่อาจเลี้ยงดูทาสต่อไปได้ สถานะทางการเงินตกต่ำ จึงได้ตัดสินใจที่จะไม่รับให้เป็นทาสอีกต่อไป แล้วมีนายเงินคนใหม่เข้ามาช่วยเหลือและรับเลี้ยงดูทาสจากนายเงินคนเก่า ซึ่งเมื่อให้แล้วจะเรียกคืนไม่ได้ เป็นการที่นายเงินเดิมสละการครอบครองทาสไปโดยเด็ดขาด ทำให้การครอบครองทาสสิ้นสุดลง (พระราชกฤษฎีกาให้ใช้บทบัญญัติ บรรพ 4 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช 2473, 2473) ทำให้กลายเป็นทาสไม่มีเจ้าของ แต่ความเป็นทาสยังคงติดตัวอยู่เช่นเดิม เมื่อมีนายเงินคนใหม่เข้ามายึดถือครอบครองแทน ทาสจึงกลายเป็นทรัพย์สินของนายเงินคนใหม่ จึงเป็นเหตุให้นายเงินคนเก่าเรียกคืนทาสไม่ได้

3. ทาสที่เกิดขึ้นโดยนิติเหตุ อันเป็นผลทางกฎหมายที่ก่อให้เกิดความเป็นทาส ไม่ว่าจะทาสจะสมัครใจหรือไม่ก็ตาม (จิต เศรษฐบุตร และดารารพร ธิระวัฒน์, 2554: 22) ทำให้ตกเป็นของนายทาสโดยทาสไม่ต้องให้ความยินยอมด้วย หรืออาจเกิดจากจารีตประเพณีของการตกเป็นทาสที่สืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน และเป็นกฎเกณฑ์เช่นเดียวกับกฎหมาย (มานิตย์ จุมปา, 2548: 5) และมีสถานะเช่นเดียวกับทาสอื่นซึ่งมีอยู่ 4 ประเภท ได้แก่ ทาสได้แต่พ่อแม่ ทาสที่ได้ช่วยเมื่อต้องโทษทัณฑ์ ทาสชलय และทาสในเรือนเบี้ย ดังนี้

3.1 ทาสได้แต่พ่อแม่ เป็นการสืบมรดก เกิดขึ้นเมื่อนายเงินเดิมเสียชีวิตลง ทาสทั้งหมดจึงตกเป็นมรดกของลูกหลานของนายเงินในทันที (เพริย หุตางกูร, 2552: 27) ซึ่งตามพระไอยการลักษณะมรดก มาตรา 3 ที่กำหนดให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินผู้มรณภาพ บรรดา “*ทาสกรรมกร*” ชายและหญิง และทรัพย์สินสิ่งอื่น เรือกสวนไร่นาของ “*เจ้าราชินิกุลขุนหมื่นพันทนายผู้มีบันดาศักดิ์ทั้งปวง*” ตกเป็นของญาติทั้งสิ้น ยกเว้นของหลวง มีประมาณเท่าใดให้เอาใช้หนักก่อน แล้วจึงแบ่งทรัพย์สินออกเป็นสี่ภาค ภาคหนึ่งเข้าพระคลังหลวง ภาคหนึ่งให้กับบิดามารดา ภาคหนึ่งให้กับพี่น้องลูกหลานและญาติ และอีกภาคหนึ่งให้กับภริยาของผู้มรณภาพ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550ก: 376-377) ทาสของผู้มรณภาพย่อมตกเป็นของผู้มีสิทธิรับมรดกทั้งหลายในทันทีโดยไม่ต้องขอความสมัครใจของทาสก่อน จนกว่าจะสิ้นอายุขัย จนกว่าจะมีการไถ่ตัว หรือมีเหตุหลุดพ้นทาสประการอื่น

3.2 ทาสที่ได้ช่วยเมื่อต้องโทษทัณฑ์ คือ ทาสที่มีผู้ไถ่โทษหรือไถ่ค่าปรับให้ เช่น ผู้ต้องโทษไม่มีเงินจ่ายค่าปรับ เมื่อมีผู้เอาเงินมาใช้ให้ ผู้ต้องโทษต้องไปเป็นทาสแทน (ชุดิกาญจน์ ฉลองวงศ์, 2555: 191; วิจิตรวาทการ, หลวง, 2564) การชำระค่าปรับเป็นการทำให้คดีอาญาเลิกกัน (จุฬารัตน์ ยะปะนนัน, 2553: 155) การชำระค่าปรับแทนกันทำให้ทาสตกเป็นหนี้ที่ต้องชดให้กับนายเงิน และตกเป็นทาสโดยผลของกฎหมายตามพระไอยการทาส (สำนักกิจการมวลชนและสารนิเทศ, 2562)

3.3 ทาสเชลย เป็นทาสเกิดจากผู้ชนะสงครามกวาดต้อนผู้คนฝ่ายที่แพ้สงครามไปยังเมืองของตนเพื่อนำไปเป็นทาสใช้แรงงาน (ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม, พระครูปริยัติวิสุทธิคุณ, และวาสนา แก้วหล้า, 2562: 459) ทาสเชลยยังปรากฏอยู่ในวิสุทธิชาติ (พระศรีคัมภีร์ญาณ, 2557: 673) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นทาสที่มีอยู่แล้วในสังคมสยาม ทาสเชลยจึงมีลักษณะของการนำเข้าสู่แรงงาน และมีหน้าที่รับใช้โดยมิได้รับการตอบแทนจากนายเงิน (ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม, พระครูปริยัติวิสุทธิคุณ, และวาสนา แก้วหล้า, 2562: 459)

3.4 ทาสในเรือนเบี้ย อันเป็นเด็กที่เกิดมาในขณะที่พ่อแม่เป็นทาส และไม่สามารถไถ่ถอนตนเองได้ (ชุดิกาญจน์ ฉลองวงศ์, 2555: 191) เป็นทาสที่ถือเป็นดอกผลที่เกิดขึ้นจากพ่อแม่ที่เป็นทาส และเกิดขึ้นตามธรรมชาติจากทรัพย์สิน (มานิตย์ จุมปา, 2551: 101) เป็นการเกิดขึ้นของทาสโดยกำเนิด นายเงินถือเอาทาสในเรือนเบี้ยเป็นกรรมสิทธิ์โดยเด็ดขาด และถือเป็นผลประโยชน์ของนิติเหตุในขณะที่พ่อแม่ตกเป็นทาส จึงไม่อาจเปลี่ยนแปลงสถานะด้วยการไถ่ค่าตัวได้ แต่อาจหลุดพ้นด้วยเหตุอื่นซึ่งจะได้อธิบายต่อไป

สรุปได้ว่า การตกเป็นทาสในเรือนเบี้ยเกิดขึ้นจากผลทางกฎหมายในขณะที่พ่อแม่ตกเป็นทาส ไม่ว่าพ่อแม่จะตกเป็นทาส ส่งผลให้ลูกกลายเป็นทาสในเรือนเบี้ยที่ไม่อาจไถ่ค่าตัวได้ และถือเป็นกรรมสิทธิ์ของนายเงินอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด แต่อาจหลุดพ้นจากความเป็ทาสตามที่กำหนดไว้ในพระไอยการทาส หรือเหตุอื่นที่เป็นเหตุทางกฎหมาย ทำให้สถานะความเป็นทาสสิ้นสุดลง และกลายเป็นไพร่ในสังคมสยาม

การหลุดพ้นจากความเป็นทาสในเรือนเบี้ย

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น การตกเป็นทาสเป็นการเปลี่ยนสถานะจากไพร่ไปสู่การเป็นทรัพย์สินซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของนายเงิน ซึ่งมีรากฐานมาจากความแตกต่างทางชนชั้นของสังคมและชาติพันธุ์ นายเงินถือกรรมสิทธิ์ในตัวทาสตามกฎหมายซึ่งเป็นนิติสัมพันธ์ในระยะยาว (ศุภกฤต บิดิพัฒน์, สุธี ประศาสน์เศรษฐ และปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, 2561: 165) และไม่มีระยะเวลาสิ้นสุดจนกว่าทาสจะถึงแก่ความตาย ทำการไถ่ตัว หรือหลุดพ้นด้วยเหตุอื่น และยังสืบลงไปถึงลูกที่ตกเป็นทาสในเรือนเบี้ย และถือเป็นกรรมสิทธิ์ของนายเงินโดยเด็ดขาดที่สามารถแยกออกจากพ่อแม่ที่เป็นทาสได้อย่างเป็นเอกเทศ แม้พ่อแม่ที่เป็นทาสตายลง ทาสในเรือนเบี้ยยังคงเป็นทาสอยู่เช่นนั้น

พระไอยการทาสเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองทาสทั้ง 7 ประเภท เพื่อให้ไม่ให้อาณาไพร่จากนายเงินมิให้อาณากระทำโดยไม่ชอบ หรือลงโทษจนถึงแก่ความตาย (ทงศักดิ์ ตะนะภักดิ์ และคณะ, 2563: 1607) ทั้งยังได้บัญญัติถึงการคุ้มครองนายเงินและผู้ขายฝากทาสเอาไว้หลายมาตรา (อภิชาติ ปานสังข์ และคณะ, 2563: 149) และแสดงเหตุหลุดพ้นจากความเป็นทาสที่กำหนดเอาไว้ในกฎหมาย 2 เหตุ ได้แก่ การบวชเป็นภิกษุด้วยความยินยอมจากนายเงินตามมาตรา 21 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550ก: 877) และการแต่งงานกับนายเงิน หรือลูกหลานของนายเงินตามมาตรา 6 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550ก: 881) ส่วนเหตุอื่นอีก 4 เหตุเป็นเหตุที่อยู่นอกพระไอยการทาส (ชุดิกาญจน์ ฉลองวงศ์, 2555: 196) ได้แก่ การหาเงินมาไถ่ถอน การเลิกทาสโดยพระมหากษัตริย์ การแจ้งทางกรว่านายเงินเป็นกบฏและการที่นายเงินให้ทาสไปรบแทน มีรายละเอียดดังนี้

1. การบวชเป็นภิกษุโดยได้รับความยินยอมจากนายเงิน คือ การที่ทาสผู้ที่ต้องการบวชในพระพุทธศาสนา โดยได้รับการยินยอมจากนายเงิน ซึ่งมีความปรากฏในมาตรา 21 แห่งพระไอยการทาสที่บัญญัติว่า “ผู้ใดศรัทธาต่อศาสนาโปรดให้ทาสบวชเป็นภิกษุ เป็นสามเณร เป็นรูปชี่ ในพระศาสนาแล้ว ถึงจะลาออกจากศาสนาแล้วก็ตาม เจ้าทาสจะเอาทาสนั้นคืนไม่ได้ ถ้าเจ้าหนี้ลูกหนี้ยอมให้บวชแล้ว จะเอาหนี้คืนมิได้” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550ก: 877) เป็นเหตุอันเนื่องมาจากการยินยอมจากนายเงินให้ทาส หรือทาสทำการบวชในพุทธศาสนาเท่านั้น เพราะคำว่าภิกษุ สามเณร และรูปชี่

คือ นักบวชในศาสนาพุทธ ซึ่งไม่รวมนักบวชในศาสนาอื่น คำว่า “รูปซี” เป็นคำนามโบราณ แปลว่า นักบวชหญิงในสังคมสยามที่ไม่มีภิกษุณี (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2565ค) ตรงกันข้ามกับคำว่า “ชี” ซึ่งนักบวชประเภทหนึ่งที่นุ่งขาวห่มขาว ปัจจุบันใช้เรียกสตรีที่ถือบวชโกนศีรษะและควีนที่นุ่งขาวห่มขาว (พระธรรมกิตติวงศ์, 2547) รูปซีได้ปรากฏในหลักฐานที่เก่าแก่ที่สุดคือในจดหมายเหตุของซิมง เดอ ลา ลูแบร์ (Simon de La Loubère) ราชทูตของฝรั่งเศสในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์ ซึ่งกล่าวไว้ว่า “ถึงแม้สยามจะมีนางชีคือสตรีที่ปฏิบัติตามพระวินัยสิกขาบท (ศีล) เป็นส่วนใหญ่ บางพวกไม่มีสำนักของตนต้องอาศัยในวัดของพระภิกษุนั้น ชาวสยามเชื่อว่าอายุขัยวัยล่วงชราเหล่านั้นนั้นแลเป็นเครื่องประกันเพียงพอของการสำรวมอินทรีย์อันบริสุทธิ์” และปรากฏอีกครั้งในจดหมายเหตุขององเจิลแบร์ท เคมพ์เฟอร์ (Engelbert Kaempfer) แพทย์ชาวเยอรมันที่อยู่ช่วงต้นรัชกาลสมเด็จพระเพทราชา ได้อธิบายไว้ว่า “... นางจะไปบำเพ็ญเพียรที่ต่อเมื่อล่วงเข้าวัยชรา... นางต้องติดตามพระสงฆ์องค์เจ้าเสมอ จึงได้มีการกำหนดกฎเกณฑ์ในสตรีที่จะบวชเป็นชีก็ต่อเมื่ออายุล่วง 50 ปีไปแล้วเท่านั้น เพื่อป้องกันข้อครหา นางต้องโกนศีรษะ โกนควีน เหมือนอย่างภิกษุ และนุ่งขาวห่มขาว... พวกนางมิได้อยู่ในคณะอาราม นางจากครอบครัวมาอยู่รวมกันหมู่ละ 3-4 คนในที่ใกล้วัด... หน้าที่ส่วนใหญ่ของนางคือปรนนิบัติพระสงฆ์ การจัดจ้จ้งหันถวาย และช่วยเหลือในกิจการอื่น ๆ ด้วยการรวยทานอยู่เนื่องนิจ” (อารยา พยุ่งพงศ์, 2558)

การทำทาส หรือทาสีจะบวชเป็นภิกษุ สามเณร หรือรูปซี ผู้เป็นทาสต้องเป็นไทเสียก่อนด้วยความยินยอมของนายเงิน จึงเป็นการบวชที่ถูกต้องตามพระวินัยปิฎก และถือว่าได้รับความคุ้มครองให้พ้นภัยโดยพระเจ้าแผ่นดิน และนายเงินจะนำทาสที่เป็นไทแล้วกลับมาเป็นทาสอีกไม่ได้ (ทองสุข จารุเมธีชน, 2527: 28) เมื่อเป็นภิกษุทาสโดยชอบหนี้ เงินค่าตัวของภิกษุทาสย่อมระงับลงด้วยเหตุหลุดพ้นทางกฎหมายนี้

นอกจากนี้ การคุ้มครองภิกษุทาสยังมีปรากฏในมหาวรรค พระวินัยปิฎกและมีความสัมพันธ์กับพระไอยการทาสด้วยเช่นกัน ดังความว่า “ทาสคนหนึ่งหนีไปบวชในสำนักภิกษุ. พวกเจ้านายพบเข้าจึงกล่าวอย่างนี้ว่า ภิกษุรูปนี้คือทาสของพวกเราคนนั้น ถ้ากระไร พวกเราจงจับมัน. พระสมณะเชื้อสายพระสากบุตร กุลบุตรเหล่านั้น ใคร ๆ

จะทำอะไรไม่ได้ เพราะธรรมอันพระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้ว จงประพฤติพรหมจรรย์เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบเถิด...ประชาชนจึงฟังโทษ ดิเตียน โพนทนาว่า พระสมณะเชื้อสายพระศากยบุตรเหล่านี้ มีใช้ผู้หลบลลิกภัย ใครๆ จะทำอะไรไม่ได้ แต่เอนจึงให้ทาสไปบวชแล้ว. ภิกษุทั้งหลายกราบพูลเรื่องนั้นแต่พระผู้มีพระภาค...พระผู้มีพระภาครับสั่งกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย คนเป็นทาส ภิกษุไม่พึงบวชรูปใดให้บวช ต้องอาบัติทุกกฏ” (สมานจิต ภิรมย์รัตน์, 2525: 123)

ผู้เขียนเห็นว่า การบวชของภิกษุทาสในพระโอัยการทาสสอดคล้องกับพระวินัยปิฎก มหาวรรค เพื่อมิให้พระโอัยการทาสขัดหรือแย้งกับพระวินัยปิฎกซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายฝ่ายคณะสงฆ์ที่เข้าร่วมกันมาแต่กาลก่อน และมีสถานะทางกฎหมายที่อาจสูงกว่าพระโอัยการทาสซึ่งเป็นกฎหมายฝ่ายอาณาจักรที่บัญญัติขึ้นในภายหลัง จึงแสดงให้เห็นได้ว่า ภิกษุทาสย่อมได้รับความคุ้มครองทั้งทางกฎหมายและพระศาสนา

อย่างไรก็ดี หากพระอุปัชฌาย์ใดบวชให้ทาสที่ไม่ได้รับความยินยอมจากนายเงิน จะต้องอาบัติทุกกฏ เพราะเคยมีเหตุอันเป็นปฐมบัญญัติว่าได้เคยมีกรณีที่ทาสหนีมาบวชในสมัยพุทธกาล เมื่อนายเงินตามไปจับ และจะนำกลับมาเป็นทาส ได้มีผู้คัดค้านว่าผู้ใดจะปฏิบัติต่อพระภิกษุในพระพุทธศาสนาในทางเสียหายโดยพลการไม่ได้ เพราะพระมหากษัตริย์ได้เคยทรงประกาศไว้ว่า ผู้ใดจะทำอันตรายแก่กุลบุตรที่บวชในพระพุทธศาสนาไม่ได้ ใครที่บวชในพระพุทธศาสนาแล้ว ขอให้เป็นภิกษุและประพฤติธรรมต่อไป แต่พวคนายเงินที่ตามมาจับทาสได้กล่าวโทษว่า พระพุทธศาสนามีใช้สถานที่หลบลลิกภัย ทำให้จึงปล่อยให้ทาสหนีมาบวช พระพุทธเจ้าทรงทราบเรื่องนั้น และเกรงว่าจะเกิดความเสียหายต่อส่วนรวม พระพุทธเจ้าจึงทรงบัญญัติสิกขาบทว่า ทาสที่จะบวชในพระพุทธศาสนาจะต้องได้รับอนุญาตจากนายทาสก่อน ซึ่งมีผลให้ทาสที่ได้หนีมาบวชในพระพุทธศาสนาอันเป็นต้นปฐมบัญญัติย่อมเป็นไท และทำให้การกลายเป็นภิกษุที่สมบูรณ์ แต่การบวชทาสหลังจากปฐมบัญญัติต้องได้รับอนุญาตจากนายเงินก่อนการบวชจึงจะสมบูรณ์

ผู้เขียนมีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า ในคำชกถามอันตรายิกธรรมก่อนการบวช มีคำถามว่าผู้ที่มาขอบวชนี้เป็นไทแก่ตัวหรือยัง ซึ่งหมายถึงเป็นทาสหรือไม่ หากเป็นทาส ต้องได้รับอนุญาตจากนายเงินก่อนหรือไม่ จึงจะบวชได้โดยชอบ แต่มีเงื่อนไขว่าจะต้องมาบวชเท่านั้น จึงจะหลุดพ้นจากความเป็นทาสอย่างแท้จริง (ทองสุข จารุเมธีชน, 2527: 29) สอดคล้องกับคุณสมบัติของผู้ที่บวชได้ตามพระวินัยปิฎกต้องมีคนเป็นทาส (ธรรมวโรดม, 2545: 89-92) ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตอีกว่าหากทาสหลบหนีมาบวช และไม่ได้รับอนุญาตจากนายเงินย่อมได้รับการป้องกันภัยตามพระประสงค์ของพระเจ้าแผ่นดิน ดังข้อความในพระวินัยปิฎกที่ว่า “...พระผู้มีพระภาครับสั่งกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย คนเป็นทาส ภิกษุไม่พึงบวช รูปใดให้บวช ต้องอาบัติทุกกฏ” แสดงให้เห็นว่าพระวินัยปิฎกคุ้มครองภิกษุทาสแม้จะบวชโดยไม่ชอบ พระวินัยปิฎกมุ่งเอาผิดแก่พระอุปัชฌาย์ที่ไม่ได้ถามเสียก่อนการบวชจะสำเร็จว่าเป็นทาสที่ได้รับอนุญาตจากนายเงินหรือไม่ ถ้าพระอุปัชฌาย์มิได้ถามยอมผิดพระธรรมวินัยและต้องอาบัติทุกกฏ

อย่างไรก็ดี แม้พระวินัยปิฎกจะให้ความคุ้มครองแก่ภิกษุทาสสามารถบวชได้แม้จะไม่ได้รับความยินยอมของนายเงินก็ตาม การไม่ได้รับอนุญาตจากนายเงินอาจทำให้นายเงินมาตามภิกษุทาสที่หนีมาบวช ทำให้วัดและภิกษุทั้งหลายตำหนิภิกษุทาสได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียต่อชื่อเสียงของวัดและนายเงิน ดังนั้น จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ทาสต้องได้ให้ความยินยอมจากนายเงินเสียก่อน เพื่อให้ถูกต้องตามพระวินัยปิฎกและกฎหมาย

2. การแต่งงานกับนายเงิน หรือลูกหลานของนายเงิน หรือลูกหลานได้นำทาสของนายเงินมาเป็นเมีย ตามความปรากฏในมาตรา 6 แห่งพระไอยการทาส ซึ่งบัญญัติว่า “นายเงินก็ดีที่น้องลูกหลานพ่อเจ้าเงินก็ดี เอาทาสฝากเลี้ยงไว้เป็นเมียเกิดลูกด้วยเท่าใดก็ดี แลมันเป็นไทเพราะลูก แลชายหญิงไม่สมัครจะเลี้ยงกันจะหย่ากันท่านว่ามีให้เอาเงินค่าตัวมันเลยแลลูกนั้นเป็นวงศ์ผู้ดี สิทธิอยู่แก่พ่อนั้น” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550ก: 881) ซึ่งหากทาสมีลูกสถานะย่อมเป็นไทภายหลังการหย่ากันโดยไม่ต้องไถ่ค่าตัวอีก และลูกทาสจะไม่ตกเป็นทาสในเรือนเบี้ย

การหลุดพ้นเช่นนี้เป็นการเปลี่ยนสถานะทางกฎหมายจากทาสเป็นเมียกลางทาส ซึ่งเป็นเมียที่ชอบด้วยกฎหมายตามพระไอยการลักษณะผัวเมีย (ทะนงศักดิ์ ตະนะภักดี และคณะ, 2563: 1608) เมื่อแต่งงานแล้วย่อมที่จะเป็นสมบัติของผัว ชายอื่นจะไปยุ่งเกี่ยวไม่ได้ เมียกลางทาสยังต้องทำงานตามคำสั่งของนายเงินอีกด้วย (เกียรติกิจ การเจริญดี, 2547: 8) แสดงว่ายังคงสถานะความเป็นทาสอยู่ และยังคงต้องรับใช้นายเงินตามสัญญา หากเมียกลางทาสไม่มีลูกกับนายเงิน ก็ยังคงมีสถานะเป็นทาสอยู่ต่อไป แม้จะหย่าขาดจากกันก็ไม่อาจหลุดพ้นจากนายเงินได้ การหลุดพ้นจากความเป็นทาสของเมียกลางทาสขึ้นกับเงื่อนไขของการมีลูกกับนายเงิน หรือลูกหลานของนายเงินเป็นสำคัญ และทำให้หลุดพ้นจากความเป็นทาส แม้จะหย่าจากกันก็ย่อมเป็นไทอยู่เช่นนั้น

ผู้เขียนตั้งสังเกตว่า พระไอยการทาสได้กำหนดให้อำนาจในการปกครองลูกแก่ผัวซึ่งเป็นนายเงินหรือลูกหลานของนายเงิน ภายหลังจากที่มีการหย่าขาดจากกัน อำนาจสิทธิขาดในการปกครองลูกย่อมเป็นของนายเงิน หรือลูกหลานของนายเงิน ซึ่งเป็นผลในทางกฎหมายที่เกิดขึ้นภายหลังที่หย่าขาดจากกัน แสดงให้เห็นว่ากฎหมายได้เข้ามาจัดการปัญหาเรื่องการใช้อำนาจปกครองลูก และกำหนดให้สถานะของลูกที่เกิดขึ้นให้มีสถานะเป็นเท่าเทียมกับนายเงิน และมีให้ตกอยู่ในสถานะทาสในเรือนเบี้ยเพราะมีแม่ที่เป็นทาส ทำให้เห็นได้ว่าการตกเป็นทาสในเรือนเบี้ยจะต้องเกิดจากพ่อและแม่ที่เป็นทาสเท่านั้น หากฝ่ายพ่อเป็นนายเงิน หรือลูกหลานของนายเงิน และมีแม่เป็นทาส ลูกที่เกิดย่อมถูกยกสถานะเป็นลูกที่มี “เชื้อสายผู้ดี” ซึ่งถือเอาสายเลือดของพ่อเป็นสำคัญ

ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่า พระไอยการทาสมิได้กำหนดว่าหากพ่อของเด็กเป็นทาส และได้เมียเป็นนายเงิน เด็กที่เกิดขึ้นจะถือว่าเกิดจากวงศ์ตระกูลของทาสของพ่อซึ่งมิใช่เกิดจากเชื้อผู้ดีของแม่ จึงน่าทำให้เด็กนั้นมีสถานะเป็นทาสเช่นเดียวกับผู้เป็นพ่อ และตกเป็นทาสในเรือนเบี้ยตามพระไอยการทาส

ส่วนเหตุในการหลุดพ้นจากความเป็นทาสอีก 4 เหตุ ซึ่งไม่ปรากฏอยู่ในพระไอยการลักษณะทาส ได้แก่

1. การหาเงินมาไถ่ถอน คือ ทาสหรือญาติพี่น้องผู้ต้องหาเงินมาไถ่ถอนให้พ้นจากความเป็นทาส อันเป็นความระงับแห่งหนี้ซึ่งเกิดขึ้นจากกรรมชรายฝากทาส โดยลูกหนี้ซึ่งเป็นทาสเป็นผู้เลือกที่จะแสดงเจตนาต่อนายเงินซึ่งเป็นเจ้าหนี้โดยตรง (จิต เศรษฐบุต และดาราพร ธิระวัฒน์, 2554: 46) หรืออาจเป็นกรณีของนายเงินแสดงเจตนาต่อทาสเพื่อให้ทาสได้ลงมือชำระหนี้ตามที่กำหนดเอาไว้ในสัญญาก็ได้

2. การไถ่ถอนความเป็นทาสโดยพระมหากษัตริย์ในช่วงเวลาเลิกทาส คือ การพ้นจากความเป็นทาสโดยพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ เช่น พระราชบัญญัติทาสรัตนโกสินทร์ศก 124 ที่ได้ประกาศใช้ในภายหลัง (พระราชบัญญัติทาสรัตนโกสินทร์ศก 124, ร.ศ.124) ที่กำหนดให้ลดค่าตัวทาสเพื่อให้ทาสสามารถไถ่ตัวเองได้ และเป็นกรายกสถานะของทาสให้เป็นไททั่วทั้งพระราชอาณาจักร

3. การแจ้งทางการว่านายเงินเป็นกบฏ และผลสืบออกมาว่าเป็นความจริง กล่าวคือ หากทาสผู้ใดได้พบหรือเห็นนายเงินได้กระทำการที่ส่อว่ากบฏและแจ้งต่อทางการ หากผลสืบออกมาว่าเป็นจริง ทาสผู้นั้นจะได้รางวัล คือ หลุดพ้นจากความเป็นทาส การเป็นกบฏของนายเงินเป็นความผิดในกฎหมายสองลักษณะ คือ พระไอยการกระบดศึก กล่าวถึงการกบฏยึดอำนาจการปกครองจากพระมหากษัตริย์ และการกระทำผิดลักษณะร้ายแรงต่าง ๆ ที่มีผลต่อความมั่นคงภายในพระราชอาณาจักร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550ก: 18) เช่น มักใหญ่ใฝ่สูงจนเกินศักดิ์ ประทุษร้ายต่อกษัตริย์ ต้องถูกลงโทษฐานริบราชบาตรแล้วฆ่าเสียทั้งโคตร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550ก: 930-931) และเป็นความผิดตามพระไอยการอาชญาหลวงที่มุ่งลงโทษขุนนางหรือราษฎรที่ละเมิดพระราชโองการของกษัตริย์ การเบียดบังทรัพย์ของหลวง หรือการกระทำความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ และเป็นภัยอันตรายต่ออาณาประชาราษฎร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550ข: 20) เช่น ผู้ใดใจโลภกระทำเกินกว่าศักดิ์ แอบอ้างเบี่ยงสูงข่มเหงเอาทรัพย์ราษฎรให้ริบราชบาตรแล้วเอาตัวลงหล้าช้าง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550ข: 379-380)

เมื่อนายเงินถูกจับฐานกบฏโดยทาสของตนเป็นผู้แจ้ง และมีการสอบสวนว่าเป็นความจริง นายเงินจะต้องถูกลงโทษที่รุนแรงถึงตาย เพื่อเป็นการประจานไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่าง (ศิริพร ดาบเพชร, 2551: 55) นายเงินจะต้องถูกลงโทษทวะติงษกรรมกร 32

สถาน แบ่งเป็นโทษที่มีความโหดร้ายรุนแรง 21 สถานที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดร้ายแรงที่เรียกว่า “ร้ายยิ่งโจร” คือ ผู้ที่กบฏต่อพระเจ้าแผ่นดิน เช่น ต่อยกะโหลกศีรษะออกแล้วเอาเหล็กกร้อน ๆ ใส่ลงไปให้มันสมองพลุ่งฟูขึ้น (ศิริพร ดาบเพชร, 2551: 56)

เมื่อนายเงินถูกลงโทษถึงตาย ทรัพย์สินทั้งหลายจะถูกริบเป็นราชบาตร กล่าวคือ ข้าทาสบริวารต้องตกเป็นของพระมหากษัตริย์ การริบราชบาตรจึงนับเป็นรายได้อย่างหนึ่งของหลวง (สมสมัย ศรีศุทรพรหม, 2550: 173) การที่ทาสยอมได้รับรางวัลจากการประกอบคุณงามความดีแก่แผ่นดิน คือ หลุดพ้นจากความเป็นทาส

4. การที่นายเงินให้ทาสไปรบหรือสงครามแทน คือ การที่นายเงินสั่งให้ทาสของตนนั้นไปร่วมสงครามในนามของตนเอง ก็ยอมทำให้ทาสซึ่งเป็นชายได้หลุดพ้นจากความเป็นทาสไปด้วย คล้ายกับการสละการครอบครองทรัพย์สินของนายเงินโดยไม่ยึดถือตัวทาสที่เป็นประกันแห่งหนึ่งอีกต่อไป อันเป็นการปลดปล่อยทาสไปตามยถากรรมซึ่งมีเงื่อนไขของการไปรบเป็นสำคัญ ย่อมที่จะทำให้ทาสหลุดพ้นจากความเป็นทาสไปในทันที

จึงสรุปได้ว่า การหลุดพ้นจากความเป็นทาสของทาสในเรือนเบี้ยย่อมอาจเกิดขึ้นได้จากเหตุที่กำหนดเอาไว้ในพระไอยการทาส ได้แก่ การบวชเป็นภิกษุโดยได้รับอนุญาตจากนายเงิน และการแต่งงานกับนายเงิน หรือลูกหลานของนายเงิน ซึ่งหากเป็นทาสในเรือนเบี้ย คงจำกัดเอาไว้แต่เฉพาะทาสเท่านั้น เพราะเงื่อนไขของความเป็นไท คือ จะต้องเกิดลูกกับนายเงิน หรือกับลูกหลานนายเงิน และหย่าขาดจากกัน ทาสนั้นยอมเป็นไทและกฎหมายให้สิทธิแก่ผู้เป็นพ่อที่จะใช้อำนาจปกครองดูแลลูกนั้นต่อไปได้ และไม่ถือว่าเป็นทาสในเรือนเบี้ย ส่วนการหลุดพ้นจากเหตุอื่นที่ปรากฏนอกพระไอยการทาส ก็ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดเอาไว้จึงจะทำให้หลุดพ้นความเป็นทาส

วิเคราะห์สถานะทางกฎหมายของทาสในเรือนเบี้ยภายหลังผู้เป็นพ่อ หลุดพ้นจากความเป็นทาสเพราะการบวช

สถานะทางกฎหมายของทาสในเรือนเบี้ยภายหลังผู้เป็นพ่อหลุดพ้นจากความ
เป็นทาสเพราะการบวชเกิดขึ้นจากนิติเหตุ ซึ่งเกิดขึ้นทันทีหลังจากผู้เป็นพ่อได้รับอนุญาตจาก
นายเงินให้ไปบวช จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าไม่มีเพียงงานของ ทนงศักดิ์ ตะนะภักดิ์
และคณะ (2563) ที่อธิบายถึงผลทางกฎหมายของภิกษุทาสที่ได้รับความคุ้มครองตาม
กฎหมายให้เป็นไทเนื่องจากได้รับอนุญาตจากนายเงิน ส่วนงานชิ้นอื่นไม่ได้กล่าวถึง และ
งานของ นนทียา จันทรเนตร์ (2550) ที่กล่าวถึงความหลุดพ้นจากความเป็นทาสด้วยการ
บวชเป็นภิกษุโดยที่ผู้ปลดปล่อยเป็นเจ้าของจัดให้บวช ส่วนงานชิ้นอื่นมีการกล่าวถึงการ
ตกเป็นทาสและการหลุดพ้นจากความเป็นทาสอยู่บ้าง เช่น งานของ เจษฎา ทองขาว
(2560) สุธิดา ดันเลิศ (2555) และอภิชาติ ปานสังข์ และคณะ (2563) แต่มิได้มีการ
อธิบายผลแห่งการหลุดพ้นจากความเป็นทาสในกฎหมายแต่อย่างใด

จากการทบทวนวรรณกรรมเหล่านี้พบว่างานวิชาการเหล่านี้ยังขาดการอธิบาย
เรื่องการหลุดพ้นจากความเป็นทาสด้วยเหตุต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในพระไอยการทาส
และผลทางกฎหมายที่มีความเจาะจงลงไปว่าการบวชของทาสผู้เป็นพ่อจะมีผลต่อทาส
ในเรือนเบี้ยซึ่งเป็นลูกทาสที่เกิดขึ้นโดยผลของกฎหมายอย่างไร

ทาสในเรือนเบี้ยเป็นดอกผลของพ่อแม่ซึ่งตกเป็นทาสและเป็นทรัพย์สินของนาย
เงิน นายเงินจึงมีกรรมสิทธิ์เหนือทาสในเรือนเบี้ยซึ่งเรียกว่า "ทรัพย์สิน" (Real right)
นายเงินย่อมมีสิทธิที่จะใช้ทาสในเรือนเบี้ยเช่นทรัพย์สินอื่น และขายทาสในเรือนเบี้ย
โดยเปลี่ยนมือไปยังนายเงินคนใหม่ได้ ทรัพย์สินก็ย่อมโอนตามด้วย และเมื่อทาสในเรือน
เบี้ยตายลง ทรัพย์สินที่ทาสในเรือนเบี้ยก็ย่อมระงับสิ้นลงเช่นกัน

กรรมสิทธิ์ที่มีอยู่ในตัวของทาสในเรือนเบี้ยย่อมตกเป็นของนายเงินอย่างสมบูรณ์
จึงไม่อาจไถ่ตัวได้แตกต่างจากพ่อแม่ที่ตกเป็นทาสตามกรรมธรรมซึ่งทำการไถ่ค่าตัวได้
นายเงินจึงถือเอาประโยชน์ และประโยชน์จากทาสในเรือนเบี้ยได้โดยเด็ดขาด จึงถือได้ว่า
เป็นการเกิดขึ้นของ "ทาสโดยกำเนิด" ที่มีได้เกิดขึ้นโดยสัญญา แต่เป็นทาสที่เกิดจาก

ความสัมพันธ์ในทางกฎหมายระหว่างนายเงินและทาสที่เป็นนิติเหตุ และมีสถานะเป็นทรัพย์สินโดยสมบูรณ์ จึงไม่มีสิทธิ์ที่จะไถ่ตัวได้ ผู้เขียนเห็นว่าอาจมีสถานะเท่ากับทาสข่อยซึ่งมีอาจไถ่ค่าตัวได้เช่นเดียวกัน

การหลุดพ้นจากความเป็นทาสในเรือนเบี้ยจึงต้องพิจารณาจากมูลเหตุของการตกเป็นทาสเป็นสำคัญ เมื่อทาสในเรือนเบี้ยตกเป็นทาสโดยกำเนิดซึ่งเป็นนิติเหตุ และตกเป็นกรรมสิทธิ์ของนายเงินโดยสมบูรณ์ การหลุดพ้นจากความเป็นทาสจึงต้องอาศัยนิติเหตุเช่นเดียวกัน เช่น การที่ทาสแจ้งทางการว่านายเงินเป็นกบฏ หรืออาจอาศัยเหตุหลุดพ้นในพระโอัยการทาส ได้แก่ การบวชเป็นภิกษุ สามเณร หรือรูปชี่ และการแต่งงานกับนายเงินหรือลูกหลานของนายเงิน ซึ่งมีลักษณะของการเปลี่ยนสถานะทางสังคมที่สูงขึ้น และทำให้หลุดพ้นจากความเป็นทาสในทันที

ข้อพิจารณาเรื่องการหลุดพ้นจากการเป็นทาสผู้เป็นพ่อโดยการบวชเป็นภิกษุ อันประเด็นสำคัญของบทความฉบับนี้ ผู้เขียนเห็นว่าทาสที่เป็นพ่อจะต้องบวชโดยได้รับความยินยอมจากนายเงิน จึงจะมีคุณสมบัติเป็นผู้บวชโดยครบถ้วน และเมื่อได้ทำการบวชโดยชอบแล้ว ทาสจะเปลี่ยนสถานะทางสังคมที่สูงขึ้นกว่าเป็นไพร่สามัญ มีศักดิ์นาที่สูงกว่าเดิม และได้รับความคุ้มครองในฐานะภิกษุ

เมื่อทาสผู้เป็นพ่อบวชเป็นภิกษุโดยชอบด้วยกฎหมาย ย่อมส่งผลต่อการสิ้นสุดกรรมธรรม์ที่เคยทำไว้กับนายเงิน ซึ่งทำให้สถานะของทาสในฐานะวัตถุแห่งหนี้ย่อมสิ้นสุดลง และหนี้ย่อมระงับลงไปด้วย เพราะการอนุญาตของนายเงินที่ได้กระทำลงภายหลังที่เกิดกรรมธรรม์ขึ้นแล้ว และเป็นอำนาจของนายเงินฝ่ายเดียวที่ไม่ต้องขอยินยอมจากผู้ชายฝากทาส นายเงินจึงไม่อาจเรียกเอาค่าตัวทาสคืนจากผู้ชายฝากทาสได้อีก และผู้ชายฝากทาสไม่จำต้องคืนเงินให้กับนายเงินด้วยเช่นกัน และภิกษุทาสย่อมเป็นไท นายเงินไม่อาจเรียกร้องอะไรจากภิกษุทาสได้ หรือจะตามตัวภิกษุทาสกลับไปเป็นทาสอีกก็ได้เพราะความสิ้นผลของกรรมธรรม์

ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่า หากทาสมาบวชโดยที่ไม่ได้รับความยินยอมจากนายเงิน ทาสย่อมได้รับความคุ้มครองตามพระวินัยปิฎกมิให้ผู้ใดว่ากล่าวภิกษุนั้นเป็นทาสได้ และย่อมหลุดพ้นจากความเป็นทาสอันเนื่องจากการบวชนั้น แต่ด้วยความไม่สมบูรณ์ของ

การบวช กรรมธรรม์ยังไม่สิ้นผลไป ภิกษุทาสอาจถูกติดตามเพื่อนากลับไปเป็นทาสอีกได้ ตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ใดๆก็ดี ภิกษุทาสที่หนีมาบวชจะถูกยกสถานะทางสังคมยกให้สูงขึ้น แม้การหลุดพ้นจากการเป็นทาสย่อมไม่สมบูรณ์ก็ตาม เพราะไม่ได้รับความยินยอมจาก นายเงิน แต่เมื่อกลายเป็นภิกษุ นายเงินมาพบทาสเข้าก็ไม่สามารถนำตัวกลับมาเป็นทาส รับประทานได้อีก เพราะพระวินัยปิฎกให้ความคุ้มครองว่าทุกคนจะปฏิบัติต่อภิกษุทาสในทาง เสียหายไม่ได้ เหล่านายทาสจะกล่าวโทษต่อพระศาสนาที่ยอมให้ทาสที่หนีมาบวชไม่ได้ เช่นกัน สิกขาบทข้อนี้ยังได้กล่าวไว้ว่าหากอุปัชฌาย์ใดบวชให้แก่ทาสที่หนีมาบวชจะต้อง “อาบัติทุกกฏ” ซึ่งหมายถึง โทษที่เกิดจากการล่วงละเมิดสิกขาบทหรือข้อห้ามแห่งภิกษุ มี 7 อย่าง คือ ปาราชิก สังฆาติเสส ฤทธัจฉัย ปาจิตตีย์ ปาฏิเทสนียะ ทุกกฏ ทุพภาชิต มีโทษ 3 สถาน (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2565ก) คือ 1) โทษสถานหนัก เรียกว่า ครุโทษ หรือ มหันตโทษ ทำให้ภิกษุผู้ต้องอาบัติขาดจากความเป็นภิกษุ ได้แก่ อาบัติ ปาราชิก ซึ่งเรียกว่า ครุกาบัติ 2) โทษสถานกลาง เรียกว่า มัชฌิมโทษ ทำให้ภิกษุผู้ต้อง อาบัติต้องอยู่กรรมก่อนจึงจะพ้นโทษ ได้แก่ อาบัติสังฆาติเสส และ 3) โทษสถานเบา เรียกว่า ลหุโทษ ทำให้ภิกษุผู้ต้องอาบัติที่ต่ำกว่าอาบัติสังฆาติเสสต้องปลงอาบัติ คือ บอ กอาบัติของตนแก่ภิกษุด้วยกัน ได้แก่ อาบัติฤทธัจฉัย ปาจิตตีย์ ปาฏิเทสนียะ ทุกกฏ และ ทุพภาชิต ซึ่งเรียกว่า ลหุกาบัติ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2565ง) ในที่นี้ ผู้ที่ต้องอาบัติ คือ พระอุปัชฌาย์ที่ทำการบวชให้แก่ทาสที่ไม่ได้รับอนุญาตจากนายเงิน โดยมีได้แต่ถาม ทาสมาบวชเสียก่อน เพราะถือว่าล่วงละเมิดสิกขาบทแห่งภิกษุ

การอาบัติทุกกฏตามพระวินัยปิฎก ปริวาร เล่ม 8 หน้าที่ 622 ความว่า “จริงอยู่ กรรมใด อันบุคคลทำไม่ได้ หรือ ทำผิดรูป กรรมนั้น ชื่อว่าทุกกฏ. ก็ทุกกฏนั้นแล ชื่อว่าผิด เพราะเหตุที่ไม่ทำตามประการที่พระศาสดาตรัส ชื่อว่าแย้ง เพราะเป็นไปแย้งกุศล ชื่อว่าพลาด เพราะไม่ย่างขึ้นสู่ข้อปฏิบัติในอริยมรรค” (มูลนิธิศึกษาและเผยแพร พระพุทธศาสนา, 2563) อาบัติทุกกฏจึงถือเป็นอาบัติที่เบา เมื่อพระอุปัชฌาย์ต้องเข้า แล้ว ก็สามารถแก้ไขได้ด้วยการแสดงอาบัติต่อหน้าภิกษุด้วยกัน แต่ถ้าไม่แก้ไขด้วยการ ปลงอาบัติ ผลของอาบดียังคงอยู่ และเป็นเครื่องกั้นการบรรลุมรรคผลนิพพาน (มูลนิธิ ศึกษาและเผยแพรพระพุทธศาสนา, 2563) ในประเด็นนี้ ผู้เขียนเห็นว่า แม้พระอุปัชฌาย์

จะต้องอาบัติเพราะมิได้ถามทาสเสียตามขั้นตอนของการบวช พระวินัยปิฎกก็มีได้กล่าว ว่าสถานะของภิกษุทาสในกรณีนี้จะมีผลเป็นเช่นไร เพียงแต่บัญญัติให้พระอุปัชฌาย์ต้อง อาบัติทุกกฎ ซึ่งแสดงว่ามุ่งเอาผิดต่อพระอุปัชฌาย์ด้วยเหตุเป็นการกระทำที่ขัดแย้งที่ พระศาสดาได้ทรงตรัสไว้ และถือว่าเป็นผู้ละเมิดพระวินัย ในทางตรงข้าม พระวินัยปิฎก กลับให้ความคุ้มครองแก่ภิกษุทาสมิให้ภิกษุด้วยกันดูหมิ่นว่าเป็นทาส และถือว่าเป็นภิกษุอยู่เช่นเดิม

อย่างไรก็ดี หากมีกรณีที่ทาสหนีมาบวชเป็นภิกษุเช่นนี้ ความสมบูรณ์ของ กรรมธรรมยังคงอยู่ แม้ภิกษุทาสจะถูกยกสถานะทางสังคมที่สูงขึ้น แต่ไม่อาจหลุดพ้นจาก ความเป็นทาสอันเนื่องมาจากสัญญาที่ยังคงมีสภาพบังคับเพราะนายเงินมิได้อนุญาตให้ บวช หากพวคนายเงินตามมาพบภิกษุทาสจะจับตัวไปเป็นทาสเช่นเดิม และเป็นเหตุให้จะ พากันตำหนิว่าเหตุใดพระอุปัชฌาย์ถึงได้บวชให้แก่ทาสที่มีเจ้าของ (กมล กลิ่นร่ำพิง, 2561: 18) ดังนั้น แม้ทาสจะได้รับความคุ้มครองจากพระวินัยปิฎก แต่ไม่อาจหลุดพ้น จากความเป็นทาสได้โดยสมบูรณ์ ภิกษุทาสจึงยังคงมีสถานะเป็นทาสตามสัญญา และ นายเงินย่อมติดตามให้กลับไปเป็นทาสได้อีก

สำหรับทาสในเรือนเบี้ยที่ได้รับสถานะความเป็นทาสไปโดยนิติเหตุ เมื่อทาสผู้เป็น พ่อหรือแม่ได้ขายตัวเองลงเป็นทาส หรือเรียกว่า “ทาสน้ำเงิน” ลูกของทาสที่เกิดขึ้น ในขณะที่พ่อหรือแม่ตกเป็นทาสซึ่งเป็น “เรือนเบี้ย” และตกเป็นทรัพย์สินของนายเงิน เมื่อ ทาสผู้เป็นพ่อได้รับอนุญาตจากนายเงินให้ทำการบวชตามเงื่อนไขที่พระไอยการทาสและ พระวินัยปิฎกกำหนด ภิกษุทาสย่อมเป็นไท ทาสในเรือนเบี้ยจะเป็นไทตามผู้เป็นพ่อด้วย หรือไม่

ในข้อนี้ เมื่อพิจารณาจากเหตุทางกฎหมายข้างต้น ผู้เขียนมีความเห็นอยู่สอง แนวทาง กล่าวคือ แนวทางแรก ทาสในเรือนเบี้ยย่อมเป็นไทไปโดยผลของการบวชเป็น ภิกษุตามพระไอยการทาสอันเป็นนิติเหตุ ซึ่งทำให้ลูกของทาสก็ย่อมได้รับอิสระและเป็น ไทไปพร้อมกันด้วย เพราะการตกเป็นทาสในเรือนเบี้ยเกิดขึ้นโดยนิติเหตุในขณะที่พ่อแม่ ตกเป็นทาส การหลุดพ้นของทาสในเรือนเบี้ยย่อมที่จะอาศัยนิติเหตุที่เกิดขึ้นจากพ่อด้วย เช่นกัน

ส่วนแนวทางที่สอง ผู้เขียนเห็นว่าทาสในเรือนเบี้ยย่อมตกเป็นทาสอยู่เช่นเดิม เนื่องจากทาสในเรือนเบี้ยเป็นดอกที่เกิดขึ้นในขณะที่พ่อซึ่งเป็นทาสของนายเงิน ย่อมตกเป็นกรรมสิทธิ์แก่นายเงินแต่เพียงผู้เดียวโดยกำเนิด และแยกออกจากทาสผู้เป็นพ่อโดยเด็ดขาด เมื่อทำการบวชเป็นภิกษุถือว่าเป็นการอนุญาตเฉพาะตัวที่นายเงินได้ให้การอนุญาตเฉพาะกรณี ความเป็นไทจึงเกิดแต่เฉพาะตัวของทาสผู้เป็นพ่อนั้น ไม่มีผลไปถึงทาสในเรือนเบี้ยด้วย

ในความเห็นของผู้เขียน เห็นว่า ทาสในเรือนเบี้ยไม่น่าจะหลุดพ้นจากความเป็นทาสตามความเห็นในแนวทางที่สอง เพราะทาสในเรือนเบี้ยตกเป็นกรรมสิทธิ์ของนายเงินโดยเด็ดขาด และเป็นการเกิดขึ้นของทาสตามธรรมชาติ จึงถือว่าเป็นทาสที่เกิดขึ้นโดยกำเนิด และมีสถานะทางกฎหมายที่มีความแตกต่างจากทาสประเภทอื่นที่เกิดขึ้นโดยสัญญาหรือนิติเหตุ ทาสในเรือนเบี้ยจึงไม่อาจไถ่ค่าตัวได้ และนายเงินย่อมถือเอาประโยชน์ได้รับโดยสมบูรณ์ ดังนั้น หากยินยอมให้ทาสในเรือนเบี้ยเป็นไทไปพร้อมภิกษุทาสย่อมไม่เป็นธรรมต่อนายเงิน ทาสในเรือนเบี้ยจึงมีสถานะที่เป็นหลักประกันตามกรรมธรรม์ เพราะเมื่อศึกษาพระโอวาทแล้วไม่พบว่ากรณีที่ทาสได้รับอนุญาตให้บวชและเป็นไทตามกฎหมายแล้ว นายเงินได้รับเงินค่าตัวทาสคืนจากผู้ขายฝากทาสหรือไม่ นายเงินย่อมช่วงใช้ประโยชน์จากทาสในเรือนเบี้ยจากการงานได้อย่างเต็มที่ การกระทำโดยพลการของนายเงินที่ปล่อยให้ทาสไปบวช นายเงินจึงไม่อาจเรียกค่าตัวทาสคืนได้ ความผูกพันระหว่างนายเงินและผู้ขายฝากทาสในกรรมธรรม์ได้สิ้นสุดลง ส่งผลให้ไม่อาจเรียกค่าตัวทาสคืนจากผู้ขายฝากทาสได้ ดังนั้น การมีทาสในเรือนเบี้ยอยู่ในความครอบครองของนายทาสจึงเป็นประโยชน์แก่นายเงินอย่างแท้จริงและเข้ามาแทนที่ผลประโยชน์ที่สูญเสียไปจากการอนุญาตให้ภิกษุทาสผู้พ่อบวช จึงให้ทาสในเรือนเบี้ยไม่มีอิสรภาพ และเป็นไทตามภิกษุทาสผู้เป็นพ่อ

บทสรุป

บทความนี้ได้อรรถาธิบายความรู้ที่สำคัญเรื่องสถานะทางกฎหมายของทาสในเรือนเบี้ย ภายหลังจากผู้เป็นพ่อได้หลุดพ้นจากความเป็นทาสเพราะการบวช คือ เมื่อทาสในเรือนเบี้ย เป็นทาสที่เกิดขึ้นในขณะที่พ่อแม่ตกเป็นทาส จึงเป็นทาสโดยกำเนิดที่เกิดขึ้นโดยนิติเหตุ ซึ่งไม่อาจไถ่ค่าตัวได้ และเป็นดอกผลที่เกิดขึ้นจากทาสที่เป็นทรัพย์สินซึ่งตกเป็นกรรมสิทธิ์แก่นายเงินโดยสมบูรณ์ เป็นการเกิดขึ้นของทาสตามธรรมชาติที่มีเพียงเหตุเดียว และแตกต่างจากทาสประเภทอื่น ทาสในเรือนเบี้ยจึงไม่อาจหลุดพ้นจากความเป็นทาสที่อาศัยผลของการบวชของทาสผู้เป็นพ่อ แต่อาจหลุดพ้นจากความเป็นทาสด้วยเหตุอื่น องค์ความรู้นี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการศึกษาการหลุดพ้นจากความเป็นทาสโดยการแต่งงานกับนายเงินหรือลูกหลานนายเงินตามพระโอัยการทาส โดยควรให้ความสำคัญกับสถานะทางสมรสของทาส สถานะของลูกที่เกิดจากทาสกับนายเงินหรือลูกหลานนายเงิน ในระหว่างการสมรส สถานะทางกฎหมายภายหลังจากการหย่าของทาส และการปกครองลูก ภายหลังจากหย่าขาดจากกัน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการศึกษาการหลุดพ้นของทาสตามพระโอัยการทาสในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมล กลิ่นรำพึง. (2561). เอกสารวิชาการเรื่องปัญหาการคัดกรองผู้ขอเป็นพระ. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- กฤษฎา บุญยสมิต. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน **สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 30** (หน้า 98-127). กรุงเทพฯ: โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.
- กฤษฎา บุญยสมิต. (2550). เนื้อหาของกฎหมายตราสามดวง. ใน **กฎหมายตราสามดวงฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 2** (หน้า 8-36). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

- เกียรติ์ก้อง กิจการเจริญดี (บรรณาธิการ). (2547). 200 ปี กฎหมายตราสามดวง. กรุงเทพฯ: ศูนย์ข้อมูลกฎหมายกลาง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- จารุณี ฐานารตากรณ์. (2555). อิทธิพลของกฎหมายตราสามดวงต่อวงการศาลและสังคมไทย. ใน **อิทธิพลของกฎหมายตราสามดวงต่อวงการศาลและสังคมไทย** (หน้า 1-34). กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.
- จิต เศรษฐบุตตร และดารพร ธิระวัฒน์. (2554). **หลักกฎหมายแพ่งลักษณะนี้** (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จุฬารัตน์ ยะปะนัน. (2553). ความผิดอาญาแผ่นดินและความผิดอันยอมความได้. **จุลนิติ**, 7(2), 151-158.
- เจษฎา ทองขาว. (2560). พระพุทธศาสนากับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์: ทำดีและการปฏิบัติต่อทาส. **CMU Journal of Law and Social Science**, 10(2), 81-110.
- ชุตติกาญจน์ ฉลองวงศ์. (2555). **ประวัติศาสตร์การค้าทาส**. กรุงเทพฯ: ก้าวแรก.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. (2493). **ตำนานกฎหมายเมืองไทย และประมวลคำอธิบายทางนิติศาสตร์**. ใน **หนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ หลวงอินทอาญา (พงษ์ ญ นคร)** (หน้า 1-34). พระนคร: โรงพิมพ์ไทยเชชม.
- ทองศักดิ์ ตะนะภักดิ์, ปองเกียรติ อยู่คง, วีรภัทร พลายมี, จุฑามาศ ใจมุ่ง, และเขาวลิต สมพงษ์เจริญ. (2563). วิกฤตทาส: การพ้นจากความเป็นทาสโดยการบวชก่อนมีพระราชบัญญัติเลิกทาส ร.ศ.124. ใน **การประชุมระดับชาติ ครั้งที่ 8 ราชภัฏจอมบึงวิจัย** (หน้า 1605-1614). ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ทองสุข จารุเมธีชน. (2527). **การศึกษาเปรียบเทียบเรื่องทาสในคัมภีร์พระไตรปิฎกเถรวาท คัมภีร์มานวธรรมศาสตร์และกฎหมายตราสามดวง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชนรัฐ สะอาดเอี่ยม, พระครูปริยัติวิสุทธิคุณ, และวาสนา แก้วหล้า. (2562). ทาสเจดีย์: สัญลักษณ์รัฐศาสนาในเมืองพุกาม ประเทศเมียนมา. ใน **การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5 “ต้นทุนอารยธรรม ตามรอยวิถีครูบา และเส้นทางบุคคลสำคัญของโลก** (หน้า 455-469). ลำพูน: วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธรรมวโรดม. (2545). **คู่มือพระอุปัชฌาย์**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการดำเนินการฝึกซ้อมอบรมพระอุปัชฌาย์ส่วนกลาง.
- นนทยา จันท์เนตร์. (2550). ทาสในจารึกนครวัดสมัยหลังพระนคร พ.ศ.2109-2290. **วารสารตำราวิชาการคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 6(1), 38-55.
- พระธรรมกิตติวงศ์. (2547). **ซี แม่ซี**. สืบค้น 21 กุมภาพันธ์ 2564, จาก http://www.kalyanamitra.org/th/article_detail.php?i=1850
- พระราชกฤษฎีกาให้ใช้บทบัญญัติ บรรพ 4 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช 2473. (2473). **ราชกิจจานุเบกษา**, 47, 442.
- พระราชบัญญัติทาษรัตนโกสินทร์ศก 124. (ร.ศ.124). **ราชกิจจานุเบกษา**, 22, 9.
- พระศรีคัมภีร์ญาณ. (2557). รายงานการวิจัยเรื่องพจนานุกรมพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระนครศรีอยุธยา: สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เปรียบ หุตางกูร. (2552). **คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยมรดก** (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มานพ ถาวรวัฒน์สกุล. (2542). การกำหนดอายุกฎหมายอยุธยาในกฎหมายตราสามดวง. **วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 22(2), 171-211.
- มานิตย์ จุมปา. (2551). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งว่าด้วยทรัพย์สิน** (พิมพ์ครั้งที่ 6 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มานิตย์ จุมปา (บรรณาธิการ). (2548). **ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา. (2563). **อาบัติทุกกฎ**. สืบค้น 21 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://www.dhammadhome.com/webboard/topic/28394>
- ร. แลงการ์ด. (2526ก). **ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย เล่ม 1**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ร. แลงการ์ด. (2526ข). **ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย เล่ม 2**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2550ก). **กฎหมายตราสามดวง ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 1**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2550ข). **กฎหมายตราสามดวง ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 2**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วิจิตรวาทการ, หลวง. (2564). **วาทะประวัติศาสตร์: หลวงวิจิตรวาทการชี้ระบบไพร่ทาสและศักดินา ต้นเหตุความเสื่อมโทรมของไทย**. สืบค้น 21 กุมภาพันธ์ 2565, จาก https://www.silpa-mag.com/quotes-in-history/article_63472
- ศันท์กรณีย์ โสคติพันธ์. (2552). **คำอธิบายซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ศิริพร ดาบเพชร. (2551). การสร้างความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์และบ้านเมือง: ศึกษาจากพระอัยการกบฏศึกในกฎหมายตราสามดวง. **วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**, 11, 48-63.
- ศุภกฤต ปิติพัฒน์, สุธี ประศาสน์เศรษฐ์, และปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2561). การวิเคราะห์กระบวนการและรูปแบบความเป็นทาสสมัยใหม่ในประเทศไทย: กรณีศึกษาแรงงานข้ามชาติลาว. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**, 12(3), 161-183.
- สมสมัย ศรีสุทรพรรณ. (2550). **โฉมหน้าศักดินาไทย** (พิมพ์ครั้งที่ 9). นนทบุรี: ศรีปัญญา.
- สมานจิต ภิรมย์ริน. (2525). **พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

- สมาหารทิศคดี (โป๊ โปรรุคฺปต์), ขุน. (2549). **พจนานุกรมกฎหมาย** (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: วิทยุชน.
- สำนักกิจการมวลชนและสารนิเทศ (ผู้ดำเนินรายการ). (2562). **กฎหมายตราสามดวง
จากมรดกไทยสู่มรดกโลก (3): รายการบ้านเมืองของเรา**. กรุงเทพฯ: กอง
อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2565ก). **ทุกกฎ**. สืบค้น 21 กุมภาพันธ์ 2565, จาก
<https://dictionary.orst.go.th/>
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2565ข). **นิติเหตุ**. สืบค้น 21 กุมภาพันธ์ 2565, จาก
<https://dictionary.orst.go.th/>
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2565ค). **รูปซี**. สืบค้น 21 กุมภาพันธ์ 2565, จาก
<https://dictionary.orst.go.th/>
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2565ง). **อาบัติ**. สืบค้น 21 กุมภาพันธ์ 2565, จาก
<https://dictionary.orst.go.th/>
- สุธิดา ตันเลิศ. (2555). ข้า: ทาสในมณฑลลาวตะวันออกเฉียงเหนือระหว่าง ค.ศ.1779–1904. **วารสารวิจัยศิลป**, 3(2), 229-262.
- สุป็น พูลพัฒน์. (2532). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยยืม ผาก
ทรัพย์ เกือบของในคลังสินค้า ประนีประนอมยอมความ การพินันและชั้นต่อ**
(พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ.
- อภิชาติ ปานสังข์, ธนารักษ์ ห้วยเล็ก, แพรวพรรณ ศาสตร์เวช, มณีเพชร ไทยน้อย,
และเชาวลิต สมพงษ์เจริญ. (2563). ความคุ้มครองสิทธิของนายเงินตามพระ
ไอยการทาส. **วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้**,
3(3), 143-157.
- อารยา พยุงพงศ์. (2558). **แม่ซีไทยในทัศนะของข้าพเจ้า**. สืบค้น 21 กุมภาพันธ์
2565, จาก [http://old.mbu.ac.th/index.php?option=com_content
&task=view&id=2](http://old.mbu.ac.th/index.php?option=com_content&task=view&id=2)